

ostendat se liberum ut nō scandalizetur discipuli. alio vō loco p̄tēnt phariseorū scandalū: qñ de eis disputabat: docēs nos scire tpa fin que oportet nō cōtēnere eos qui scandalizant: et fin q̄ oportet cōtēnere. **GRE.** sup eze- chiel. Considerādū. n. est: q̄ in quātū sine peccato possu- mus vitare p̄tinoz scandalū debem? Si aut de verita- te scādālū sumit: vlti p̄mittit nāscī scādālū q̄ veritas re- linquitur. **CHRY.** Sicut autē sup̄ eis de xp̄i virtute: ita admirare petri fidez: qm̄ rei tā difficulti obediuit. Ideo qz de fide cū remunerās: copulauit eū sibi in tributi dātōe qd̄ fuit abundantis honoris. Et hoc ē qd̄ dī: Inue. ita. il. su. da eis pro me 7 te. **GLO.** Cōsuetudo. n. erat vt vn̄ quisqz pro se didrachma redderet. **OR.** Grater vero ē pōdus duoz didrachmatū. **OR.** Mystice autē in agro cōsolatōis: sic. n. interptat caphamanz: p̄solat oēs discipulū 7 liberū filiū cē p̄nuat: 7 dat ei virtutē p̄scādī p̄mū p̄scē: vt ascēdēt eō cōsolatōne accipiat p̄ctus sup eū quē p̄scat ē. **HILA.** Cū aut p̄mū p̄scē admonet p̄ctus in- quiret: alacrisurū dōndat 7 plures. Beatus ille p̄m̄ mar- tyr stephan̄: p̄mus ascēdit: 7 staterē in ore continuit. In quo didrachma noue p̄dicationis tanq̄ duo denarij ha- bebant. vcl. n. gloriā 7 dñz xp̄i in passione p̄tēs p̄dica- bat. **HIE.** Uel iste p̄scis q̄ p̄mus captus ē adā: q̄ per- secūdū adā liberat: 7 id quod in ore ei: hoc ē in confessi- one fuit inuētū: pro petro 7 dño reddit. **OR.** Cū etiāz videret auarū hominē ab aliquo petro cōrectū q̄ abstu- lit de ore eius verbū pecunie: oīces eū ascendisse de ma- ri. i. de fluctibz sollicitū dñi avaritiē ad hamū rōnabilem 7 p̄p̄bēū atqz saluatū ab aliquo petro qui eū docuit ve- ritatē: vt pro statore habeat imaginē dei. i. cloquia eius. **HIE.** Et pulchre illud ip̄s quidē dat p̄ctū: sed diuulz: eoz pro petro quasi pro peccatoze p̄ctūz reddebatur: dñs at n̄ p̄ctū nō fecit. **OR.** Idit autē filiū dñi carnis dñi eo- dē 7 dñs 7 seruus p̄cio liberantur. **CA. XVIII.**

In illa hora accesserunt discipuli ad iesū dicentes: Quis putas maior est in regno celozū: Et aduocās iesus paruulū: statuit eū in medio eozū: 7 dixit: Amē dico vobis: nisi cōuersi fueritis 7 efficiamini sicut paruuli nō intrabitis in regnū celozū. Quicūqz ergo humiliauerit se sicut paruulus iste: hic ē maior in regno celozū. Et qui suscepit vnū paruulum talem in noīe meo me suscepit. Qui autē scandalizauerit vnū de pusillis istis qui in me credūt: expedit ei vt suspendatur mola asinaria in collo eius 7 dimergetur in p̄fūdūz maris. **HIE.** Quia discipuli viderant pro petro 7 domino idēz tributū reddidit: ex qualitate p̄ctū arbitrarī sūt oibz apo- stolis petrus cē p̄latū. **CHRY.** Unde passi sūt aliquod humanū qd̄ euangelista designat dicens: In illa hora ac- cesserūt discipuli ad iesū dicētes: Quis putas maior es in regno celozū? Uerecūdati sūdē passionē cōfiteri quā pas- si sunt: nō dicūt manifeste: p̄tēz cur p̄honorasti nobis: s̄z indeterminate interrogant: Quis maior est? Quā aut tres p̄honoratos viderūt. s. petrus iacobū 7 ioannē in trāsfigu- ratione: n̄bīl tale passi sunt. qñ vero in vnū solū contulit honorē: n̄c doluerūt. Tu aut cōsidera primū qd̄ q̄ n̄- bil eoz que sūt in terris grūt: deide q̄ postea hāc passio- nē deposuerūt. Nos aut negz ad defect eoz contingere possumz. negz. n. querim. Quis maior ē in regno celozū sed Quis maior ē in regno terre. **OR.** In his aut īni- tatoz discipuloz cē debem: siq̄ aliqd in nobis dubi- uz q̄rit 7 nō inuenit: vt cū oī cōsensu accedimz ad iesū q̄ potēs ē illuminare corda homīz ad intelligēdā solutōnez oīz questionū. Interrogemus etiā aliquē doctoꝝ: Qui p̄posui h̄ntur in eccl̄ijs. Sciebāt aut discipuli hoc inter-

rogātes: qz nō ē eq̄litas sanctorū in regno celestī: s̄z quomō maior 7 q̄r viūes minū? hoc discere cupiebāt. Uel scie- bāt qd̄ cērmin? 7 qd̄ magn? ex eo qd̄ sup̄a dñs dixē- rat: s̄z ex mltis magnis qd̄ cēt maior hoc eis nō erat ma- nifestū. **HIE.** Vidēs aut iesus cogitationes eoz voluit desiderio gr̄ie humilitatis p̄tione sanare. vñ sequit: Et aduo. it. puu. ita. cū in me. eoz. **CHRY.** Mibi videt valde paruulū in medio statueret: oibz passionibz exunim. **HIE.** Ut eo 7 etatē q̄rere 7 similitudinē in oētēie demō- straret. vel certe paruulū statuit in medio eoz seipsū q̄ nō ve- nerat ministrari sed ministrare: vt eis humilitatis tribue- ret exēplū. Alij paruulū iter p̄tatur sp̄m̄ sanctū quē posue- rit in cordibz discipuloz: vt sup̄biā in humilitate mutaret. Sequit: Et dixit: Amē oī. vo. nisi cōuer. fue. 7 efficiā. sicut paruuli: nō intr. in reg. celoz. Nō p̄cipit aplis vt etatē ha- beant paruuloz: sed innocentia: 7 q̄ illi p̄ annos possidēt: hī possideāt p̄ idustria: vt malicia nō sapia paruuli sint. Ac si dicat: Sicut iste paruulus cui vobis exēplū tribuo nō p̄- seuerat i iracūdia: iesus nō meminit: vidēs pulchrā muli- erē nō delectat: nō aliud cogitat: 7 aliud loquit: sic 7 vos nisi tā ē habuerit innocentia: 7 animi puritatē regnū celozū nō poteritis intrare. **HILA.** Pueros ē credētes oēs p̄ auditiē fide nūcupant. h. n. patrē sequūt: matrē amat velle malū nesciūt: curā opū negligūt: nō inoleseunt: non oderunt: nō mētūtur: dictis credūt: 7 qd̄ audiūt verum habent. Itā q̄ sic legat. **GLO.** Nisi cōuersi fueritis ab hac elatione 7 indignatione in qua modo estis 7 efficiamini oēs innocētes 7 humiles per virtutē: sicut paruuli sūt p̄ etatē: nō intrabitis in regnū celozū 7 qñquidē aliter nō in- trat. Quicūqz humiliauerit se sicut paruulus iste: hic maior ē in regno celozū. Quāto. n. qd̄ erit humilior: tāto maior efficiet in regno celozū. **REMI.** i. in cognitiōe gra- tie vel ecclesiastica dignitate: vel certe in eterna beatitudi- ne. **HIE.** Uel aliter: Quicūqz humiliauerit se sicut paru- ulus iste. i. qui se in exēplū mei humiliauerit: hic in- bit in regnū celozū. Sequit: Et qui suscepit vnū paruulū. i. in noīe meo: me suscepit. **CHRY.** ac si. o. Nō solū si tales efficiamini: mercedē accipitis: sed et si alios tales p̄p̄ me honorabitis: 7 honoris qd̄ ad illos retributionem vobis determino regnū. Magis aut qd̄ mltomai? ē ponit dīcēs De suscepit. **HIE.** Qui. n. talis fuerit: vt xp̄i imitē hu- militatē 7 innocentia: eo xp̄s suscipit 7 p̄uideret: ne cū de- laqz fuerit aplis: se putet honoratos adiecit: nō suo illos merito: s̄z magis honore suscipiēdos. **CHRY.** Deide facit susceptibile hūc finonē facit: pena iudices. vñ sequit: Qui autē scandalizat vnū de pusillis istis. Ac si dicet: Sic q̄ hos honorāt p̄p̄ me mercedē habet: ita 7 q̄ hos de hono- rant: vltimā sustinebūt vindictā. Si aut conuulū scādālū vocat: ne mireris. multi. n. pusillanimes ex eo qd̄ despici- untur: scandalizati sunt. **HIE.** Nota q̄ qui scandalizat paruulus ē. maiores. n. scādala nō recipiūt. Et q̄ genera- lis possit ēē snia aduersus oēs q̄ aliquē scandalizat: in iuxta cōsequētiā finonis ē p̄tra aplos dictū itē ligi pōt q̄ iter rogādo qd̄ maior ē in regno celozū: videbātur inter se de dignitate cōtēdere. 7 si in hoc vitio p̄mansissent: poterāt eos quos ad fidē vocabāt p̄ suū scādālū p̄dere: vñ aplos viderēt iter se de honore pugnare. **OR.** Quō aut q̄ cō- uersus ē 7 fact? q̄ puer: 7 minū? ē 7 potēs scandalizari: hoc si possum? explanat. Ois q̄ filio dei credit 7 p̄uersat s̄z euāgelicos act? p̄uersus ābulat q̄ puer. q̄ aut nō con- uertit vt fiat sicut puer: hūc impossibile ē intrare in regnū celo- rū. In oī aut credētū mltitudine sūt qd̄ nup cōuersi: vt si ant sicut paruuli: nōdū aut sunt facti: hī pusilli h̄ntur in xp̄o 7 sūt scādali receptores. **HIE.** Quō aut dī: Expedit ei vt suspēdāt. s̄z ritū. putat loq̄tur: quo maiorz criminūz ista apud veteres iudeos pena fuerit: vt in p̄fūdū ligato saxo mergere. Expedit aut ei q̄ multo meli? est pro culpa bze uez recipe penā q̄ etnis fuari cruciatibz. **CHRY.** Cō- sequēs aut erat pōibz dicere: De non suscepit. qd̄ erat

omni pena amariū. sed quia grossi erant et predicta pena eos nō mouebat: cōpationē exēpli cogniti manifestat pze paratā penā. ppter hoc. n. dicit q̄ expedit ei hoc sustinere: qm̄ eos alia grauior pena expectat. **HILA.** Myti ce aut mole op' laboz est cecitatis. nā clausis iumētōrum oculis agūtur i gyrū: et sub asini qdē noie frequēter gētes cognominatas reperim': q̄ cecī labozis ignorātia cōtinētur. Iudeis aut sciētie iter i lege p̄stitū ē: q̄ si christi aplos scādalisauerit: recti' alligata collo mola asinaria demer/ si i mari fuissent. i. gētiū laboze dep̄ssi ignorātia seculi de/ mōstrarētur: qz illis tolerabili' fuerat nēscisse xpm̄ q̄ pro phetarū dñz nō recepisse. **GRE.** vij. moza. **Uel** aliter: Quid p mare nisi seculū: qd per molā asinaria nisi actio terrena significat: q̄ cū colla mētis p̄stulta desideria strin git: hac in labozis circuitū mittit. Sūt vūqz nōnulli qui dñi terrenas actiōes deserūt: et ad cōtēplatiōis studia hu militate postposita vltra intelligentie vires surgūt: nō sō lū se in errozes deiciūt: s̄ infirmos quosqz de gremio ve ritatis diuidunt. Qui q̄ vnū de minimis meis scādalis/ zat meli' ei fuerat: ligata collo mola asinaria i mari. p̄ici qz nimirū peruerse menti expediti' ēē potuisset: vt occu para mūdo terrena negocia ageret: q̄ p cōtēplatiōis stu dia ad mltōz p̄niciē vacaret. **AVG.** de q. euā. **Uel** aliter: Qui scādalisauerit vnū ex pusillis istis. i. ex humilib' qles vult ēē discipulos suos nō obteperādo vltiā pra dicēdo: sicut de alexandro ap̄s dicit: expedit ei vt mola asinaria suspēdat collo ei: et p̄cipit ei in profundū maris i. cōgruit ei vt cupiditas rerū tpaliū: cui stulti et cecī alliga tur: eū deuictū pōdere suo deducat ad interitū.

Uel mūdo a scādalis. Necessē est enī vt ve niant scādala. Uerūtū veb hoi per quē scanda lū venit. Si aut manus tua vel pes tuus scādali cat te abscede eū et proijce abs te. Bonū tibi ē ad vitā ingredi debile vel claudum q̄ duas manus vel duos pedes habētē mitti in ignē eternū. Et si oculus tuus scādalicat te: erue eū et proijce abs te. Bonū ē tibi vnū oculū habētē i vitā intrare: q̄ du os oculos habētē mitti in gehennā ignis.

GLO. Dixerat dñs q̄ expedit ei q̄ scādalicat: vt suspē dat mola asinaria i collo ei. Qui rōnez assignās subdit: Ueb mūdo a scādalis. i. ppter scādala. **ORI.** Hoc nō de elemētis mūdi itelligam': s̄ h̄ hoies q̄ sūt i mūdo di cūtur mūdus. Nō sūt aut discipuli xpi de hoc mūdo. vñ nō pōt eis ēē a scādalis veb. nā et si mltā sūt scādala: nō tāgūt eū q̄ nō ē de hoc mūdo. Si aut adhuc ē de hoc mū do: ppter ea q̄ diligūt mūdū et que sūt i eo: tāta scādala cō prebēdūt eū quāntis fuerat obligat' in mūdo. Sequitur: Ne cesse ē. n. vt veniāt scādala. **CHRY.** Cū aut dicit: Ne cesse ē: nō destruit libertatē arbitrij: neqz necessitatē aliqz rez supponit: s̄ qd oīno futurū ē predictit. scādala quidē sūt phibitiones recte vie. nō aut p̄dicatio xpi scādala in ducit. neqz qz p̄dixit: ppter hoc fit: s̄ qz oīno futurū erat. ppter hoc p̄dixerit: s̄ dicit aliqz: Si oēs corrigātur: et nullus sit q̄ scādala asserat: nōne mēdacij arguet hic ser mo: Nequa q̄. qz. n. puidit inemēdatos futuros hoies ēē ppter hoc dixit: Necessē ē vt veniāt scādala. i. oīno veni ent. si aut corrigendi eēt nō dixisset. **GLO.** Uel neces se ē vt veniāt scādala: qz sūt necessaria. i. vilia: vt q̄ p hoc pbatū sūt manifesti fiāt. **CHRY.** Scādala. n. erigunt hoies et acutiores eos faciūt: et cū q̄ cadit velociter erigūt iniquitū. i. igerūt solitudinē. **HILA.** Uel humilitas passionis scādālū mūdo ē: qd sub deo: mitate crucis ēē ne glie dñz voluit accipe. Et qd mūdo tā piculofū q̄ nō recepisse xp̄z: s̄ vō necesse aut venire scādala: qz ad sa cramētū reddēde nobis eternitatis: oīs i eo passionis hu militas eēt cōplēda. **ORI.** Uel veniētia scādala sūt āge

li sathane: nec tñ putes fin naturaz vel substantiā ēē h' mōi scādala: sed libertas arbitrij in quibudā genuit scanda lū: volēs suscipere pro virtute labozē. Nō pōt aut ēē veb bonū nisi habeat ipugnationē mali. Sic ergo necesse est venire scādala sicut necesse ē sustinere maliciā celestij q̄ magis irritatur: quātomagis vbi xpi in hominib' inua lescens: expellit ab eis malignas virtutes. Querūt aut o: gana p que scādala opent: qbus ē magis veb. nā mltō pe ius erit ei q̄ scādalicat: q̄ ei q̄ scādalicat. vnde sequitur: Uerūtū veb hoi illi p que scā. venit. **HIE.** Ac si. d. Ueb hoi illi q̄ vitio suo facit vt per se fiat: qd necesse ē vt i mū do fiat. Simulqz p generale sniaz pcutiē iudas q̄ p̄ditioni aiuz p̄pauerat. **HILA.** Uel sub hois nūcupatione acto re scādali huius quod ē extra passionē christi iudicij pplm̄ designat: p que oē huic mūdo piculū cōparat: vt christi in passione abnegēt quē lex et pphē passibile p̄di cauerūt. **CHRY.** Uel aut dīscas q̄ nō sunt absolute ne cessitates scādala: quod ē que sequuntur: Si aut man' tua vel pes tuus. Nō aut hoc de mēbris corpōalib' dicit: sed de amicis quos in ordine necessariōz mēbris hā bem'. nihil ē. n. ita nociuū vt pueratio mala. **RABA.** Scādālū q̄ppe fimo grecus ē: qd nos offendicilū veltui nā et ipactionē pedis dicere possum'. Ille ergo scādali zat fratrē qui ei dicto factoue min' recto occasione rui ne dederit. **HIE.** Igitur oīs truncat' affect': et vniueria p̄pinqūtas ap̄uitat: ne p occasione pietatis vniūsqz credētū scādalis pateat. Si iquit ita est tibi cōuinctus vt man' pes: oculus: et vtilis atqz sollicitus et acutus ad p̄piciēdū: scādālū aut tibi faciat: et ppter mox diuisionē az te pertrahat in gehennā: melius ē vt p̄pinqūitate ei' ca reas et emolūmētis carnalib' q̄ dum vis lucrifacere co gnatos et necessarios: cāz habeas ruināz. Nouit. n. vnū quisqz credētū quid sibi noceat: vel i quo sollicitetur an mus ac sepe tēget. melius ē. n. vitā solitariā ducere: q̄ ob vite p̄ntis necessaria vitā eternam perdere. **ORI.** Uel sacerdotes rōnabiliter p̄nt dīci ecclesie oculus: qm̄ specu latores habentur. dīaconi aut ceteriqz manus: qz p eos opa spiritalia gerūtur. p̄p̄s aut sūt pedes corpis ecclesie quib' oib' parcere nō oportet si scādālū ecclesie faciū fue rint. Uel actus aīe: peccās man' itelligit: et incessus aīe: peccans pes: et vilius aīe: peccās oculus: quos oportet p̄ cidere si scādālū p̄bēt: frequenter enī ipsa opa mēbris pro mēbris in scriptura ponuntur.

Uidete ne contēnatis vnum ex his pusillis. Vi co enim vobis: quia angeli eorum in celis semper vident faciem patris mei qui in celis est. Venit. n. filius hominis saluare quod perierat. Quid vob videatur? Si fuerint alicui centum oues: et errauerit vna ex eis: nonne relinquit nonagintanouem i mōtibz et vadit querere eaz que errauit? Et si cō tigerit vt inueniat eam: amen dico vobis: qz gau det super eā magis q̄ super nonagintanouē que nō errauerunt. Sic nō ē volūtas aī patris vestrū qui in celis ē: vt pereat vnus de pusillis istis.

HIE. Supra dixerat dominus per manū et pedez et ocu lū omnes p̄pinqūitates et necessitudines q̄ scādālū face re poterant ap̄utadas: austeritatē itaqz snie subiecto pre cepto tēperauit dīcēs: Uideate ne cōtē. vnū ex his pusillis. Ac si. d. Quātūz in vobis est nolite cōtēnere: sed post ve strā salutē etiā illoz querite sanitatē. Sin autē p̄sentia tea in peccatis videritis: meli' est vos saluos fieri q̄ pe rire cum multis. **CHRY.** Uel aliter: Sicut fugere ma los: ita honozare bonos magnum habet lucruz. Supra ergo docuit scādalicantium abscindere amicitias: hic autem docet exhibere sanctis honozem et pro curatioē.

GLO. Vel aliter: Quia tantum malum prouenit ex scadalizantis fratribus: videte ne contentis vni ex his pusillulis. **ORI.** Pusilli autem sunt qui nuper in xpo sunt nati: aut tales qui permant sine pfectu quasi nuper nati. Non autem habuit necessitatem dare xps de pfectionibus fidelibus non contentis sed de pusillis sicut et supra dixerat: Si quis scandalizauerit vnum ex pusillis istis. **Al.** autem forte dicit: Pusilli hic dicitur pfecti: sicut et alibi ait: Qui minimus fuerit in vobis hic erit maior. **CHRY.** Vel quia pfecti paruuli apud multos existunt. **I. pauperes et ceteri pusilli.** **ORIG.** Sed huic expositioni non videtur conuenire quod dicitur: si quis scandalizauerit vnum de pusillis istis. pfectus enim non scandalizat nec perit. Sed qui hac expositione estimat veram dicitur quod iusti homines aia vertibiles et scandalizant aliquem etiam non facile. **GLO.** Ideo autem non sunt contenti: quia adeo chari sunt deo: quod angeli sunt eis ad custodiam deputati: vnde sequitur. Dico enim vobis: quod angeli eorum in celis semper vident faciem patris mei qui in celis est. **ORI.** Quidam volunt ex eo dare hominibus angelum adiutorem ex quo plauacrum regenerationis nati sunt infantes in xpo diceret non esse credibile incredulis et errantibus preesse angelum sanctum: sed ipse infidelitatis et peccatorum est homo sub angelis sathane alij autem volunt mox cum qua fuerit natus: eorum qui precogniti sunt a deo accipere sibi proprium angelum. **HIE.** Magna enim dignitas animarum: ut vnaqueque habeat obitu naturam in custodia sui angelus delegatus. **CHRY.** Dicit autem non de quibuscumque angelis loquitur: sed de superuenientibus. **Kuz.** enim dicit: Vident faciem patris mei. nihil aliud ostendit quod magis libera pntia et maiore eorum apud deum. **GRE.** in hominibus. Dionysius autem dicit quod ex minoribus angelorum agminibus ad explendum ministerium vel visibiliter vel invisibiliter mittuntur. nam supra illa agmina visus exterioris ministerij nequaquam habet. **GRE.** enim mox. Et faciem ergo patris angelus semper videt: et in ad nos veniunt: quia et ad nos specialiter pre sentia foras exeunt: et tunc ibi se vnde recesserant per uicem cōteplationis seruat. **NEG.** enim sic a diuina visione foras exeunt: ut interne cōteplationis gaudijs priuentur. **HIE.** Saluandorum igitur per christum orationes angeli deo quondam offerunt: sicut periculo se ille cōtinentur: cum desideria ac postulationes ad eternum et inuisibilem deum angelorum famulatu ac ministerio peruehantur. **AVG.** de ver. do. Vel angeli nostri dicuntur qui sunt angeli dei. Dei sunt: quia deum non reliquerunt. nisi sunt: quia suos ciues nos habere ceperunt. Sicut ergo nunc illi vident deum: ita et nos sumus visuri faciem faciem. de qua visione dicitur: **Uidebimus eum sicuti est facies enim dei manifestatio eius intelligenda est non aliquod tale membrum quale nos habemus: in corpore atque sita noie nuncupamus.** **CHRY.** Rursus alia ratione ponitur: quare pusilli non sunt contenti potest maiore dicens: Venit enim filius hominis. sal. qd. perierat. **REMI.** q. d. Non contentis pusillos: quia ego per hominem hoc fieri dignatus sum. **Cu.** enim dicit: quod perierat. subintelligendum est genus humanum. oia enim elementa suum ordinem seruauit: sed homo errauit: quia suum ordinem perdidit. **CHRY.** Deinde ad hanc rationem parabola copulatur: per quam et patre inducit salutem hominum volentem dicens: Quid vobis videtur si fuerit alicui centum oues **GRE.** ibo. Hoc ad christum auctorem hominum pertinet: quia centumari pfectus est numerus: ipse centum oues habuit: cum angelorum et hominum substantia creauit. **HILA.** Quis autem vna homo intelligendus est. et sub homine vno vniuersitas sentienda est: in vno enim. n. adeo errore oem hominum genus aberrauit. Igitur et quies hominum christus est: et nonagintanoue relicte celestis glorie multitudo est. **GRE.** Dicit autem euangelista eas relictas in montibus: ut significet in excelsis: quia numerum oues quod non perierat in sublimibus stabat. **BEDA.** Quem ergo dominus iue nit quod homines restaurauit. Et super ea inuenta mater gaudium est in celo et super nonagintanoue: quia maior materia diuine laudis est restauratio hominum quam creatio angelorum. Mirabiliter enim angelos creauit: sed mirabilius homines restaurauit. **RA.** **BA.** Nota quod vnum deest a nouem vix. sint: et a nonaginta nouem ut centum sint. Variari ergo per breuitatem et magnitudinem

numeri prout quibus vnum deest et ut perficiatur. ipsum vero vnum sine varietate in se manens cum accesserit ceteros perficit. Et ut pfecta summa omnium integraretur in celo: homo perierat in terra. **HIE.** Alij vero nonagintanoue omnibus iustorum putant numerum intelligi: et in vna ouicula peccatorum sicut in alio loco dixerat: Non veni vocare iustos: sed peccatores. **GRE.** in hominibus. Considerandum autem nobis est cur dominus plus de conuersis peccatoribus quam de sanctis iustis gaudium esse fateatur: quia si plebibus pigri remanent ad exercenda bona precipua quod valde sibi securi sunt quod nulla commiserint mala grauiora. At contra nonnulli hi qui se aliquid egisse illicite meminerunt: ex ipso suo dolore concupiscunt inardescunt amore dei. Et quod se errasse a deo considerant: vana premeditatione lucris subsequenter recopescunt: sic et vix ipsius plus cum militibus diligit: qui post fugam conuersus hostem fortiter premit quam illi qui nunquam terga prebuerunt: nunquam aliquid fortiter fecit. Sed et sunt quidam iusti de quibus tantum est gaudium: ut eis nullus penitus proponi possit: quod si non sunt sibi malorum conscii: tamen illicita respuunt: et in omnibus se humiliant. Quantum ergo gaudium est si humiliter plagatur iustus: cum gaudium sit: si quod male gessit: donat iniustus. **BED.** Vel per nonagintanoue oues quas in montibus reliquit: super bos significat: quod ad pfectionem vnitatis deest. Cum ergo inuenit peccatorem magis super eum gaudet. i. suos gaudere facit quam super iustos falsos. **HIE.** Quod autem subdit: Sic non est voluntas. refertur ad superiorem propositionem: de quo dixerat: Uideret ne contentis vnum de pusillis istis. et docet ita circum parabola posita: ut pusilli non prestantur. In eo autem quod dicit: Non est voluntas ante patrem etc. ostendit quod quouiscumque perierit aliquis ex pusillis non voluntate patris perit.

Si autem peccauerit in te frater tuus vade et corripe eum iter te et ipsum solum. Si te audierit: lucratur tibi frater tuus. Si autem non te audierit: adhibe tecum adhuc vnum vel duos ut in ore duorum vel trium testimonium stet oem verbum. Quod si non audierit eos: dic ecclesie. Si autem ecclesia non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus. **CHRY.** Quia superius vehementer fmonem aduersus scandalizantes proposuit: vnde dicit eos terrens: ne rursus hi qui bus scandala inseruntur: sic fiat resupini: ut totum contentemur in aliud vitium incidant. s. negligenter: et scandalizantes per oia sibi peccata volentes in elatione incidant: dominus eos concipit: et redargutione fieri iubet dicens: Si autem peccator in te frater tuus. v. a. et co. euz iter te et ipsum solum. **AVG.** de v. do. Admonet nos quidem dominus non negligere iuxta peccata nostra: non quidem quod reprehendas: sed videndum quod corrigas. Debemus enim amando corripere non nocendi audire: sed studio corrigendi. si neglexeris: peccator eo factus es. Ille iniuria fecit: et iniuria peccatoris grauius seipsum vulnere percussit: tu vulnus fratris contentis peccatoris es tacendo quod ille committendo. **AVG.** j. de ci. dei. Plurimum enim a malis deest: admonendis: aliqui et oburgandi et corripiendis male dissuasi: vel cum labor piget: vel cum eorum imititas deuitamur ne impediat et noccat istis malis rebus: siue quis adipisci adhuc non cupit appetit: siue quis adhuc amittit: siue midat infirmitas. Si autem propter ea quod oburgandi et corripiendis male agitur: peccat: quod opponitur tempus inquit vel eiusdem ipsis meruit ne deteriores ex hoc efficiat: vel ad bona vitam et pietatem erudiendos impediat alios infirmos aut premit atque auertat a fide: non vix esse cupiditatem occasio: sed consilium charitatis. Ideo autem grauiores habent eas ecclesias: propositi qui in ecclesiis constituti ut non peccat oburgando peccata: nec tamen in ob huiusmodi culpa penitus alieni: et quod propositi non sunt eis tamen quod vite huius necessitate conuincit: multa monenda vel arguenda nouit et negligit: deuitas eorum offensiones propterea quod in hac vita non debite videntur: sed plus quam debuit delectat. **CHRY.** Considerandum autem quod quicquid dominus enim qui constituit ad eum qui constitutus est ducit. sicut cum dicit: si recordatus fueris quod frater tuus habet aliquid aduersum te: vade reconciliari fratri tuo. Quandoque autem cum qui iniusta passus est iubet dimittit.

tere proximo sicut ibi: Dimitte nobis debita nostra: sic et nos d. de. nostris. Hic autem aliter excogitat modum. cum. n. qui contristatus est ducit ad eum qui contristatur: et ideo dicit: Si peccauerit in te frater tuus. Quia enim ille qui iniusta fecit: non facile veniret ad excusationem: veredatus hunc qui passus est ad illum trahit: et non simpliciter: sed ut corrigat quod factum est: unde dicit: Vade et corripe eum. RABA. Non passus iubet peccatori dimittere: sed audienti. i. obedienti et penitentia agent: ne vel difficultas sui venia vel remissa indulgentia. CHRY. Non autem dicit: accusa: neque increpa: neque vindictas expete: sed argue. i. rememora sibi peccatum dicit que ab eo passus es. Ipse. n. ira et verecundia detinetur: etius factus. quasi graui somno. Un oportet te qui sanus es ad illum qui egrotat abire. HIE. Sciendum tamen quod si peccauerit in vos frater vester: et in quibus ea vos leserit: dimitte di habetis potestate imo necessitate: quod precipit ut debitoz nris debita dimittam. ppter quod et hic dicitur: Si peccauerit in te frater tuus. Si autem in deum quis peccauerit: non est nisi arbitrii. nos contrario in dei iniuria benigui sumus: in nris contumeliis exercemur odia. CHRY. Non autem precepit arguere ei qui passus est iniuria et non aliter: sed quod fecit iniuria ab eo maluerit sustinere: et maxime cum solus cum corripit. Cum. n. qui vindictas expetere debebat: hic salutis videtur diligentia habere: maxime hoc cum potest ppter facere. AVG. de v. do. Quando ergo in nos aliquis peccat: habeam magnam curam: non pro nobis: nam gloriosum est iniuria obliuisci: sed obliuiscere iniuria tua non vulnus fratris tui: ergo corripe inter te et ipsum solum: studens correctioni: parcens pudori. forte. n. pre verecundia incipit de federe peccatum suum: et que vis facere correctione facis peccato. HIE. Corripiedus est enim seorsum frater ne si semel pudore atque verecundia amiserit permaneat in peccato. AVG. de v. dñi. Aplos autem dicit: Peccate coram omnibus argue: ut ceteri timorem habeant. Aliquando ergo scias corripiedum esse fratrem inter te et fratrem solum: aliquando autem coram omnibus. Quid autem ante facere debeam? intendite et videte: Si peccauerit inquit in te frater tuus corripe eum inter te et ipsum solum. quare: quia in te peccauit: tu scis quod peccauit. Quidem in te peccauit. Quia. n. secretum fuit quoniam in te peccauit: secretum quare cum corrigis quod peccauit. nam si solus nosti: quod peccauit: te et cum vis coram omnibus arguere: non es corrector: sed pudor. Peccauit ergo in te frater tuus: sed si tu solus nosti: tunc vere te et ipsum peccauit. Nam si multis audientibus tibi fecit iniuria: et in illos peccauit quos testes sue iniquitatis effecit: ipsa corripieda sunt coram omnibus quod peccant coram omnibus: ipsa corripieda sunt secreti quod peccantur secreti. Distribuite igitur: et concordate scripturas. Quare autem proximum corrigi: quod tu doles quod peccauerit in te: absit. si autem amor tui id facis: nil facis. si amor est illi: facis: optime facis. Denique in ipsis verbis attende cui amor est id facere debeas: utrum tui: an illius. Sequitur. Si te audierit. lu. eris frater tuus. Ergo propter illud fac: ut lu. eris illi. Agnosce quod in hominem peccato peristit: nam si non pericras quod te lucrat? est: Nemo ergo contemnat quoniam peccat in fratrem. CHRY. In quo est demonstrat quod inimicitia danti est cor: et propter hoc non dixit quod ille lucrat? est seipsus sed quod tu lucrat? es eum. ex quo ostendit: quoniam tu et ille dantur passi eratis ex discordia. HIE. Per salutem. n. alteri nobis quoque acquirit salutem. CHRY. Quid autem facere debeas si non persuadeat subdit: Si autem te non audierit: adhibe tecum vnum vel duos. Quato. n. inuerecundior fuerit et pertinacior: tato magis nos ad medicinam studere oportet: non ad iram et odium. Etenim medicus cum viderit morbum non remitti non desistit: sed tunc magis preparat ad curandum. Vide autem quod non vindicare gra hec correptione fuit: sed emendationis: et propter hoc non confestim iubet duos accipere: sed quoniam ipse corrigi non voluerit: neque tunc ad eum mittit multitudinem: sed vnum vel duos: et ad hoc legis testimonium inducit dicens: Ut in ore duorum vel trium vel trium stet o verbum. q. d. Habes iam testimonium quod totum fecisti quod tuum erat. HIE. Vel intelligendum est

hoc modo: Si te audire noluerit: adhibeatur vnius frater tuus quod si nec illi audierit: adhibeatur et tertius: vel corrigendi studio: vel. s. vel admonitione: aut pudore corrigatur vel conueniendi sub testibus. GLO. Vel si dixerit: non esse peccatum: ut probent illud esse necessarium. HIE. Porro si nec illos audire voluerit: tunc multis dicendum est et detestationi eum habeat: ut qui non potuit pudore saluari saluet obprobrio. unde sequitur: Quod si non audierit eos dic ecclesie. CHRYSO. i. his qui ecclesie president. GLO. Vel dic toti ecclesie: ut maiore erubescantiam patiat. Post hec omnia sequatur excoicatio que fieri debet per os ecclesie. i. per sacerdotem: quo excoicante tota ecclesia cum eo operatur. unde sequitur: Si autem ecclesia non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus. AVG. de v. do. i. non illi iam deputare in numero fratrum tuorum: nec sic tametsi salus eius negligenda est. nam et ipsos ethnicos. i. gentes et paganos in numero quidem fratrum non putamus: sed tamen eorum salutem semper inquirimus. CHRY. Nihil tam tale precipit dominus observandum in his quod extra ecclesiam sunt: qualem precipit hic de fratribus corripiendis. Sed de exterioribus dicit: Siquis percusserit te in vna maxilla: prebe ei et aliam: quod et paulus dicit: Quid mihi est de his qui foris sunt iudicare: HIE. Fratres autem et arguere et auerte: re iube. Quod autem dicit: Sicut ethnicus et publicanus: ostenditur maioris esse detestationis qui sub nomine fidelis agit opera infidelium: qui hi qui aperte gentiles sunt. Publicani enim vocantur qui seculi sectantur lucra: et exigunt vectigalia pro negociationibus et fraudes ac furta scelerata atque periuria. ORIGENE. Videamus autem ne forte sententia hec: non de quocumque peccato posita sit: quid enim si aliquis peccauerit aliquod peccatum: quod sit ad mortem: puta masculorum concubito: facit: adulter: homicida: aut molles: iniquitas talis rationis est arguere solus ad solum: et si audierit statim eum dicere lucrifacit: et non prius expulerit eum de ecclesia: nisi postquam coram testibus argutus et ab ecclesia perstiterit in actu peccati. aliter autem respiciet ad infinitam misericordiam christi: dicit quoniam cum verba christi nulla faciat differetiam peccatorum contra christi misericordiam faciunt qui hec ad minima tamen peccata pertinere distinguunt. aliter contra eam et ipsa verba consideras: non de omni peccato hec dicta: defendit: quoniam gradus illa peccata facit: non est frater: sed notat frater cum quo finem apostolum non oportet nec cibum sumere. sicut autem negligenter peccandi occasione dant: quod ad omne peccatum hoc pertinere exponit: sic econtra qui docet in minimis et non mortiferis peccatis: peccato post argumentum testium vel ecclesie fieri oportere: sicut ethnicum et publicanum: aliquid crudelitatis videt inducere. Utr. n. oino peat pronuciare non possumus. primum quod qui ter arguitur non obediuit: potest quare obedire. deinde quod aliquando non finem opera bonis redduntur etiam amplius quod peccauit: quod expedit in hoc mundo. denique quod non dixit solum: Sicut ethnicus et publicanus. sed Sit tibi. Qui ergo in peccato leui correctus non se emendat: nos quidem debemus eum habere sicut ethnicum et publicanum: abstinentes ab eo ut confundatur: an ut et a deo quasi publicanus et ethnicus iudicetur: non enim nostrum pronuciare: sed est in iudicio dei. Amē dico vobis quicunque alligauerit super terram erunt ligati et in celo et quicunque soluerit super terram erunt soluti et in celo. Ite dico vobis: quod si duo ex vobis preserint super terram de omni re quacunque petierit fiet illis a patre meo qui in celis est. Ubi. n. sunt duo vel tres cōgre gati in nomine meo: ibi sum in medio eorum. HIE. Quia dixerat si ecclesia non audierit: sit tibi sicut ethnicus et publicanus: et poterit contempti fratribus hec esse missio vel tacita cogitatio. Si me despiciat: et ego te despicio: si me contemnas et tu mea sententia contemnas: ipse tibi tribuit apostolus ut sciant quod qui talibus contemnatur: humanam sententiam diuinam sententiam contemnat. Amē dico vobis: quicunque alligauerit super terram et in celo

celo. et quicquid sol. sup. ter. erit so. et in celo. **ORIGE.** Nō dixit In celis: sic petro: s; In celo vno: q; nō sūt tā te pfectionis sic petrus. **HILA.** Per hoc tñ ad terro rem maximi metus quo ad pns oēs ptenet: immobile seu ritatis aplice iudiciū demonstrat: vt quos in terris ligauerint. i. pccatū nō dis innoxios reliquint: et quos soluerint: pfectione. s. uenite acceperit in salutē: hi in celis ligati sūt vt soluti. **CHRY.** Et notādū q; nō dixit pmati ecclie: Liga tale: s; Si ligaueri. idissolubilia erūt ligamina: q; si hoc ei iudicio dimittēs. Uide autē q; liter incozigibilem duplicib; colligauit necessitatib; . s. et pena q; ē hic. s. pccatione ab ecclia quā supra posuit dices: Sit tibi sic et tñ ei: et supplicio futuro qd ē ligati eē in celo: vt multitudine in iudicio dissoluat fratris irā. **AVG.** de ver. do. Uel alit: Cepisti habē frēm tuū tanq; publicanū ligas eū in terra: s; vt iuste alliges vide. Nā in iusta vincula oisū pū iusticia. Cū autē corripueris et cōcordaueris cū fratre tuo: soluit illū in terra. cū solueris in terra: solut erit et in celo. Multū pstant: nō tibi s; illi: q; multū nocuit nō tibi: s; sibi. **GLO.** Nō solū autē de excoicatione: s; etiā de omni pccato q; sit a pccatib; in unitate ecclie dat pfirmationē cū subdit: Iterū dico vobis: q; si duo ex vobis pferant sup. terrā. Uel penitentē recipiēdo: vel sup bñ abijciēdo: vel de alia re quā petierint q; nō ē pccata ecclie unitati. fiet illis a pccato q; in celis ē. Per hoc autē qd dicit: Qui in celis ē: cū sup oia eē ondit: et p hoc cōplere eū posse qd peti. Uel in celis ē. i. in factis: qd valet ad pbandū q; fiet illis qd petierint qd dignū sit: q; illū apud se hñt a quo peti. Unde rata ē ista pferentia: q; de cū eis habitat. et iō sequit: Ubi enī sunt duo vel tres pgre. in nō. meo: ibi sum in medio eorū. **CHRY.** Uel q; dixerat: fiet illis a patre meo: vt ondat ē etia esse datorē simul cū patre subdit: Ubi sunt enim duo vel tres. **ORI.** Nō autē dixit: In medio eorū ero: s; sum. Mor emz vt aliq; pferant christus inuenit in eis. **HILA.** Ipse enī q; par atq; charitas ē sedē atq; habitationē in bonis atq; pacificis volūtatib; collocabit. **HIE.** Uel alit: Ois supior sermo ad pccatū nos puocauerat: igit et pmiū pollicet: vt sollicitū festinem ad pacē cū se dicat iterū duos vel tres mediū fore. **CHRY.** Nō autē dixit simpliciter: Ubi pgregati fuerit: s; addit: In noie meo. q. d. Si q; ppter me principale cām amicitie ad pxiū habuerit: cū eo ero: s; et in alijs virtuosus erit. Quō q; nō tibi pferentēs psequunt id qd petiūt: Primo qd q; nō expe diētā petiūt. Scdō q; idignū sūt q; petiūt: et ea q; sūt a se ipis nō inferūt. vñ dicit: Si duo ex vob. q; euāgelicā onditis puerfationē. Tertio: q; aduersus eos q; cōtristauerūt orant vindictā q; rentes. Quarto: q; petiūt misericordiā pccatib; q; nō penituerūt. **ORIGE.** Et ista ē etiā cā ppter quā nō exaudimur orantes: q; nō cōsentim; nobis p oia sup. terrā neq; dogmate neq; puerfatiōe. Sic enim in musicis nisi fuerint pueniētia vocū nō delectat audiē tes: sic in ecclia nisi pferant habuerit: nō delectat de: i. ea: nec audit voces eorū. **HIE.** Possū autē et hoc spūrita liter intelligere: q; nisi spūritus et anima corpūq; cōsentierint: et nō intra se bellū diuersari habuerint volūtatū: de omni re quā petierint impetrent a patre. nulli enī dubium ē: quin bonaz rerū postulatio sit vbi corpūs vult habere ea que spūritus. **ORIGE.** Uel in quo duo testa menta cōsentiant sibi: eius inuenitur oratio de omni re acceptabilis deo.

Tunc accedēs petrus ad eū dixit: Dñe quo tiens peccauerit in me frater meus: et dimittas ei: vsq; septies: Dicit illi iesus: Nō dico tibi vsq; septies: s; vsq; septuagies septies.

HIE. Supra dixerat dñs: Uideret nō cōsentatis vnus de pusillis istis. et adiecerat: Si peccauerit te frater tuus. et pmiū repromissat dices: Si duo ex vobis. vñ puocatus

apls petrus interrogat. et hoc ē qd dicit: Tūc accedēs ad eū pe. dixit: Dñe quo. pec. in me fra. me. dicit: et cū interro gatiōe pferit inuam dices: Usq; septies. **CHRY.** Puta uit quidē petrus aliqd se magnū dicere. Sed qd amator hoium rñderit subdit: Dicit illi ie. Nō tibi dī. vsq; sep. s; vsq; sep. septies. **AVG.** de ver. do. Audio dicere et si septuagies octies peccauerit ignoscas: et si centies: et oī no quoties peccauerit ignosce. Si enī christi millia pec cato: uz inuenit et tñ oia donauit: noli subducere miseri cordiā. Aut enī apls: Donātes vobismetipsis siq; ad uersus aliquē habet querelā: sic deus in christo donauit nobis. **CHRY.** Cū q; dicit: Usq; septuagies septies. nō numerū determinatū ponit vt numero pcludat remis sionē: s; qd pñue et semp ē significauit. **AVG.** de ver. do. Nō tñ sine causa dñs septuagies septies dixit: nā lex in decē pceptis pñendat. lex enī p decē: pccatū p. xj. si gnificat: q; trāgressio denarij ē. Septē autē solet p toto cō putari: q; septē dieb; voluit tps. Huc autē septies. xj. fuit septuagies septies. Omnia q; pccatū dimittit voluit q; ea se ptuagesimo septimo numero psignauit. **ORI.** Uel q; numerus sex videt eē operis et laboris: septim; autē repa uariōis dicit remissionē fieri oportere fratrib; in hoc mū do de gētib;: et fm res hui; mūdi pccatib; . Si autē aliq; ultra ea peccata peccauerit: iaz nō habebit remis sionē. **HIE.** Uel intelligendū ē septuagies septies. i. qdringētis nonagita vicib; : vt toties pccati fratri di mitteret quotiens ille peccare posset. **RABA.** Alit tñ dat veniā petenti fratri: vt nobis. s. socia charitatē cōicet: sic Ioseph fratrib; : aliter inimico psequenti: vt bonū ei vo lūmus: et si faciamus: vt dāuid lugēs Saul.

Ideo assimilātū est regnum celoz; homini regi: qui voluit rationem ponere cū seruīs suis. Et cū cepisset rationē ponere oblatas est ei vnus qui debebat ei decem milia talenta. Cum autem non haberet unde redderet: iussit eum dñs eius veniūdari et vxorem eius et filios et omnia que ha bebat: et reddi. Prociēdens autē seruus ille ora bat eum dicens: Patientiam habe in me: et om nia reddam tibi. Misertus autē dñs serui illius dimisit eum: et debitum dimisit ei. Egressus autē seruus ille: inuenit vnus de conseruis suis: qui de bebat ei centus denarios: et tenens: suffocabat eū dicens: Redde qd debes. Et prociēdens conser uus eius: rogabat eum dicens: Patientiaz habe in me: et omnia reddam tibi. Ille autem noluit: s; abiit et misit eum in carcerē: donec redderet debi tum. Videntes autem conserui eius que fiebant contristati sunt valde et venerūt et narrauerūt dño suo omnia que facta fuerant. Tunc vocauit illuz dñs suus: et ait illi: Serue nequā: omne debitum dimisi tibi: quoniā rogasti me. Nōne ergo opor tuit et te misereri conserui tui: sicut et ego tui miser tus sum? Et iratus dñs eius tradidit eum tortori bus quoad vsq; redderet vniuersum debitū. Sic et pater meus celestis faciet vobis: si non misereris vnusquisq; fratri suo de cordibus vestris.

CHRY. Ne aliq; existimaret magnū qd et graue dñs inuixisse: cū dicit dimittēdū vsq; septuagies septies: adie cit parabolā. **HIE.** Familiare enī ē syris et maxime pa lestinis ad oēm sermonē suū parabolā tūgere: vt qd per simplex pceptū ab audito: ibus teneri non potest p si militudine exemploq; teneat. vñ dicit: Ideo assimi. ēre.

celo. ho. re. q. vo. rōne pone. cū ser. suis. **CHRY.** fili? dei sic ē sapia iusticia et vitas: ita ipse ē regnū nō autē al- cui? eo: q. sūt deo: sū: s. omniū q. sūt sū: in quorū sen- sib? iusticia et cetera vntes regnāt: q. facti sūt celi p hoc q. portāt celestis imaginē. Hoc ē regnū celo: i. fili? dei q. factus ē in similitudinē carnis peccati: tūc similia fact? ē hoi regi vntes: hoiem sibi. **REMI.** Uel regnū celo: p. gne scā ecclesia intelligit: in qua dñs operat hoc qd in ista parabola loquit. Noie aut hois aliqñ designat: pat: sic ibi: Simile ē regnū celo: homini regi q. fecit nuptias filio suo. aliqñ vo designat filius: hic aut vtrūq. intelli- gi pōt pater et fili?: q. sūt vnus de? . Deus aut rex dñ: cun- cta q. creauit regēdo et gubernādo. **ORI.** Serui aut hī soli sunt quātū ad istas parabolas: q. dispensatores ver- bi habent: et qbus hoc ē missū vt negociant. **REMI.** Uel p seruos hui? hois regis designat oēs hoies quos ad laudādū se creauit: qbusq. legē nāe dedit: cū qd? rō- nē po- it: qñ vitā et mores et act? singlo: discit: vt vni cuiq. fm q. gessit tribuat. vñ sequit: Et cū cepisset rōnem po. obla. ē. cl. vnus: q. debebat. x. milia talenta. **ORI.** Omnis aut vitenre ratio ponenda ē a rege: qñ oēs nos pñtari oportuerit aū tribunal ch: iust: Nec hoc dicimus vt suspitio sit: ne fortiores ipsa necessariū habeat longū tps. Volēs enī deus vētilare omniū mētes: cū oia ab oibus omni tpe gesta singulis qbuscūq. faciet in mēte venire: ineffabili quadā virtute. Dicit aut: Et cū cepisset rōnē ponere. q. in iudicij ē vticipiat a domo dei. In pñcipio ē ponēde rōnis oblatu ē debitor: talēto: mūl- to: qñ. i. multa fecerat dāna et magna ei erat iniūcta: et nullū attulit lacru: q. forsitan tot talēta pdidit quātos pdi- dit hoies. et iō talēto: mūlto: ē factus debitor: qñ se- cutus ē mulierē sup talentū plūbi sedentē: cui? nomē iniū- tas. **HIE.** Scio quosdā istū q. debebat. x. milia talenta diaboli interpretari: cui? vxo: et filios venūdandos p se ucrāte illo in malicia insipientia et malas cogitationes intelligi volūt. Sic enī vxo: iusti dñ sapia: sic vxo: in- iusti et pctōis appellat stulticia. S. quomō ei dimittat dñs. x. milia talēta: et ille nobis pseruis suis. x. denarios nō dimiserit: nec ecclesiastice interpretatiōis ē: nec a prudē- tibus vris recipiēda. **AVG.** de ver. do. Jō dicendū ē q. q. lex in decē pceptis comendatille debebat. x. milia talēto: mūlto: p qd omnia pctā significat: q. fm legē sunt. **RE- MI.** Homo aut sua volūtate et sponte peccās suo consa- tu nullo mō surgere valet: et nō habet vñ reddat: q. nihil in se inuenit p qd se a peccatis soluat. vñ sequit: Cū autē nō habe. vñ reddē. iussit eum dñs. venūdari et v. x. e. et si. et omnia q. habebat. et reddi. Vxo: qdē stulti ē stulticia: et carnis voluptas seu cupiditas. **AVG.** de q. euan. Per hoc ē significat transgressō: decalogi p cupiditate et p. a- uis opibus: tanq. vxo: et filijs pcnas soluere debuissē qd ē precij eius. precij enī vediti ē supplicium dānat. **CHRY.** hoc aut nō ex crudelitate iussit: s. ex ineffa- bili affectione. Vult enī eū terrere p has minas vt sup- plicet et nō vendat: qd et factū ē: cū subdit: Prociēs aut ser. ille: roga. cū dicēs: patientiā habe in me: et oia reddam tibi. **REMI.** His aut vbis humiliatio et satisfactio pctō- ris demonstrat dñs dñ: Prociēs. In hoc vo q. dicit: Pa- tientia habe in me: vxo: exprimit pctōis postēris tēpus viuēdi et spatiū corrigēdi. Et aut larga dei benignitas et clemētia erga pctōres cōuersos: qñ ipse semp parat? ē p baptisimū aut penitētiā peccata dimittere. vñ sequit: Si seruis aut do. serui. ill. dimi. cū: et debitum dimisit ei. **CHRY.** Uide aut diuini amoris supabundantiā: pe- tit seruus solius tps dilationē: ipse autē maius eo qd pe- tīt dedit: dimissionē et pcessionē toti? mutui. volebat aut et a pñcipio dare: s. nōlebat solū suū esse donū: s. et sup- plicatiōis illius vt nō incozonat? abscedat. Jō aut anq. rationē poneret: debitum nō dimisit: q. docere voluit a- quāis debitis eū liberat: vt saluē ita ad cōseruos māsue-

rior fieret. Et quidē vsq. ad hec q. pmissa sūt acceptabilis fuit. etenim pñsus ē et pmissit se reddere debiti: et proci- des rogauit: et debiti magnitudinē cognouit. Sed q. po- stea fecit indigna suere priorib?. Sequit: Egressus autē ser. ille inue. vñ de cōseruis suis: q. debe. ei centū dena- rios. **AVG.** de ver. do. Qd. aut dicit q. debebat ei cō- tuz denarios: ab eodē numero. s. decē sumit: q. ē numer? legis. nā et centū cētes sunt decē milia: et decies centi sūt centū: et illa. x. milia talēto: mūlto: et illi decies centi: et a legiti- mo numero nō recedūt: in quo vtroq. iucnies pctā. vñ q. est q. debitor: vterq. venie de peccato: . Omnis enī hō et debitor ē dei: et debitor ē hz fratrē suū. **CHRY.** Ta- ta aut differētia ē pctōz q. pñtuit i hoies: et q. pñtuit in deū: quātā ē differētia. x. milia talēto: mūlto: et centū dena- rio: mūlto: magis aut et multo plus: qd patet ex differētia per- sonarū: et a paucitate peccantiū. Domine. n. vidēte et de- sistimus: et pigritamur peccare: deo aut vidēte fm vñ: quēq. diē non obstitimus: sed agimus informidabilitē oia et loqmur. Non hinc aut solū grauiora apparēt pec- cata in deū: s. et etiā et beneficio quo sumus potiti ab ip- so. fecit enī nos esse: et oia ppter nos opatus ē. Anima rōnalē nobis inspirauit: filiū suū misit: celū nobis apuit: et nos filios suos fecit. Nunq. q. si vnaquaq. dicim: ere- mur p illo: retribuērem? ei aliq. dignū: nequaq. S. hoc rursus ad vtilitatem nostram pñct. nos aut ecōario in legib? eius offendimus. **REMI.** Sic ē p debitor: decē milia talēto: mūlto: designant illi q. maiora crimina cō- mittunt: p debitor ē aut centū denario: q. minora comit- tunt. **HIE.** Qd. vt manifestius fiat dicamus sub exem- plo: S. q. vestrū cōmiserit adulteriū: homicidiū: sacrile- giū: maiora crimina decē milia talēto: mūlto: rogāt dimi- ttere: si et ipse dimittat minora peccantibus. **AVG.** de ver. do. Sed ille seruus ingratus: iniquus: noluit pñtare qd illi indigno pñtuit fuit. Sequit: enī: Et tenēs suffoca- bat eū dicēs: Redde qd debes. **REMI.** i. acriter. in- stebat vt vindictā ab eo exigeret. **ORI.** Jō vt arbitror suffocabat: qñ a rege exierat: nō enī suffocaret consen- suum suū si nō exisset a rege. **CHRY.** Per hoc etiā q. dicit: Egressus: ostēdit q. nō post multū tēpus: sed conie- stum adhuc qñ in aurib? habēs beneficiū in malicia abu- sus ē liberatione a p. p. dñs sibi data. Quid igit illele- cerit subdit: Et proci. cōser. eius: rogabat eū dicēs: Pa- tientia habe in me et omnia reddā tibi. **ORI.** Considera subtilitatem scripture: qñ seru? multo: debitor: talēto: p- cidens adozauit regē. q. aut centū debebat denarios: prociēs nō adozabat: s. rogabat cōseruū dicēs: Pa- tientia habe. **CHRY.** Sed neq. hec vba ingratus ser- uus reuerit: q. bus saluat? ē. Sequit enī: Ille aut nō- luit. **AVG.** de que. euan. i. tenuit cōtra eū hūc animus vt supplicet illi veller: s. abijr. **REMI.** i. magis ira ex- arsit vt ab eo vindictā exigeret: et misit eū in carcerē do- nec redderet debiti. i. apprehēso fratre vindictā ab eo exegit. **CHRY.** Uide dñi charitatē et serui crudelitātē hic p decē milib? talentis: hic aut p centū denarijs. hic cōseruū: hic aut dñm rogabat. et hic quidē totale ab solu- tiōnē accepit: ille aut sola dilatiōnē petebat. Cōdoluerūt q. nō debebāt. vñ seqt: Vidētes aut cōserui eius q. fiebāt tristati sunt valde. **AVG.** de q. euan. Per pseruos iel- ligit ecclesia: q. illū soluit et ligat. **REMI.** Uel cōserui so- te angeli sūt intelligendi aut pdicatores sacre ecclesie: su- ue quicūq. fideles q. vidētes aliquē fratre remissionem peccato: adeptū: nō velle misereri cōserui sui cōtristan- tur de eius pditione. Sequit: Et venerūt et narrauerunt dñō q. facta fuerāt. Nēquidē nō corpore sed corde. Dñō aut narrare ē dolores et cōtristatiōes cordis in suo affectu demonstrare. Sequit: Tūc vocauit eū dñs su? . Vocauit qdē p sententiā mortis: et ab hoc seculo migra- re iussit. et dixit ei: Serue neq. omne debitū dimisit tibi: qñ rogasti me. **CHRY.** Et quādo quidē decē milia ta- lēta debebat:

lenta debebat nō vocauit eū neq; ē cōsiliatus sed misertus. **Quādo** autē cōtra cōseruū ingratus ē effectus: tūc dicit: **Serue neq; et hoc ē qd dō:** Nōne ergo oportuit tūc.

REMI. Et sciendū q; seruus ille nullū rīsum legē dō dedit: in quo dēmonstrat q; in die iudicij q; statim post hāc vitā omne argumentū excusatiōis cessabit.

CHRY. Quia vero bñficio nō ē fact' melior: relinquitur ut pena corrigat. vñ sequit'. Et iratus dñs eius tradidit eū toroib' quo adu'sq; redderet vniuersū debitum. Nō autē simplr dicit: Tradidit eū: s; iratus: qd non posuit qñ iussit eū vēdi. nō enī hoc erat ire: s; magis amoris ad correptionē: nūc autē hoc finis est supplicij et pene.

REMI. Tūc enī d' de' irasci qñ aduersus peccatores vindicat. Toros res autē dicunt dēmones: q; semp ad hoc parati sūt ut p'ditas aīas suscipiāt: et in pena eterne dānationis eas torqueat. Nunqd autē postq; aliq; dēmer sus fuerit in eternā dānationē poterit inuenire spatium corrigendi: aut adu's exēdi. Nō: s; Quousq; ponit p in finitū: et scisus: semp soluet: s; nunq; p'soluet: et semp pe nō luet.

CHRY. Per hoc q; ostēdit q; p'iuuici. eterna: liter punietur neq; reddet aliq; quīs aut irruocabilia sint charismata: et d'ci vocatiōes: tñ tāu valuit malicia vt et hāc legē soluere videat.

AVG. de ver. do. Dicit enī deus: Dimittite et dimittet vobis. s; ego p'io: dimittit: dimittite vel postea. nam si nō dimiseris: reuocabo te. et quicqd tibi dimiseris: replicabo tibi. nō enī fallit aut fallit ch'ist' q; subiecit dicēs: Sic et pater me' celestis faciet vobis. si nō remiseritis vnusq; fratri suo de cordibus vestris. Melt' ē enī vt clames ore et dimittas in corde: q; sis blādus ore et crudelis in corde. Jō enim dñs subdit: De cordib' vestris. vt si p charitatē imponitis discipulū: de corde lenitas nō recedat. Quid enī taz p'iaz q; medicus ferēs ferramētū: sicut in vulnus vt hō curet: q; si vulnus palpat hō p'ditur.

HIE. Jō et dñs addidit: De cordib' vestris: vt oēm simulationē fide pacis auerteret. Precipit q; dñs petro: sub cōparatione regis dñi et serui q; debitor. x. miliū talētoz a dño rogās veniā impetrauerat: vt ipse quoq; dimittat cōseruū suis minora peccantibus.

ORIG. Vult etiā docere faciles nos ēē ad indulgēdiā eis q; nō cōuerūt nobis: maxie si satisfaciunt et deprecant sibi veniā dari.

RABA. Allegorice autē seruus hic q; de cē milia talentoz debuit iudaicus ē pplē decalogo legis astrictus: cui dñs sepi' dimisit debita qñ in angustijs cōstituti illi' misericordia deprecabant. s; lēberati oēs debitoz: atrociter repetebat et a gētili populo: quasi sibi obnoxio: circūcisionez et cerimonias legis expectant. sed et pphetas et aplos crudeliter trucidat. vñ tradidit eos dñs in manus romanoz vel malignoz spīrituū q; eternis cruciatibus eos puniūt.

CA. XIX.

Et factum est cum consummasset iesus sermones istos migravit a galilea: et vēit in fines iudee trans iordanem: et secute sunt eum turbe multe: et curauit eos ibi. Et accesserunt ad eum pharisei tentantes eū et dicentes: Si licet hominī dimittere vxorem suam quacūq; ex causa: Qui respondens ait eis: Nō legistis quia qui fecit hominē ab initio: masculum et feminam fecit eos: Et dixit: Propt' hoc dimittet homo patrem et matrem: et adhaerebit vxori suae: et erunt duo in carne vna. Itaq; iam non sunt duo sed vna caro.

Quod ergo deus coniunxit homo non separet. Dicunt illi: Quid ergo moyses mandauit dari libellum repudiij et dimittere? Ait illis: Quoniam moyses ad duritiā cordis vestri permisit vobis dimittere vxores vestras: ab initio autē nō fuit sic.

CHRY. in ho. Dñs prius iudeā reliquēs p'p' illorū emulatiōez: nūc ibidē iaz imorāt q; passio in p'imo futura erat: nō tñ ad iudeā interim ascēdit s; in terminos iudee. vñ d' et factū ē cū consū. Iesus scr. istos. migra. a galilea. **RABA.** Hic q; incipit narrare q; in iudea fecit: docuit: siue passus ē. et primo quidē trās iordanē ad orientē: deinde etiā cis iordanē qñ venit hierico et betphage et hierusalē. vñ seqt'. Et ve. in fines iudee trās iordanē.

CHRY. sup. mar. Quasi iust' dñs oīz q; sic diligit alios seruos: vt alios nō cōtēnat. **REMI.** Sciendū ē aut q; oīs illa israhelitarū puincia gñaliter iudea dicebat: ad cōparationē aliarū gentiū. Ucrūtū meridiana ei' plaga in qua habitabat tribus iuda: et tribus beniamin spāliter dicebat iudea ad distinctionē aliarū regionū q; in ipsa puincia cōtinebant. Isamaria: galilea: et decapolis: et relique alie. Sequit'. Et secute sūt eū turbe multe.

CHRY. sup. matth. Perducebat eū qñ paruuli filij patrem pēgre longe p'scicentē. Ipse autē tanq; pater p'scicens: pignora charitatis filijs reliq; remedia sanitatū. vñ dicit: Et curauit eos. **CHRYSO.** in homi. Considerandum etiā q; neq; doctrine verborum continue dñs insistit: nec si signorum operationē: s; nūc quidem hoc: nūc autē illud facit: vt a signis credibilis appareret i his q; dicebat. Ex sermonū autē doctrina vtilitas q; erat in signis ostēdet.

ORI. Sanabat autē dñs turbas trās iordanē vbi baptisim' dabat. Vere enī oēs a spīritualib' infirmitatibus saluant etiā baptisimo. et multi qd sequunt ch'istū sicut turbe: tñ non surgētes vt mattheus q; surgēs secutus est dñm. **RAB.** Curat etiā galileos in iudea finib' vt peccata gētiū et ea veniā q; iudee pabat admittēt.

CHRY. in ho. Curabat siqdē ch'ist' hoīes: et illis bñfaciens et p eos multis alijs. Horū enī sanatio alijs erat occasio d' p'ine cognitiōis: s; nō phariseis q; ex signis duriores fiebat. vñ sequit'. Et accessit ad eū pharisei tēntantes eū et dicētes: Si licet hominī dimittere vxorē suā quacūq; ex causa: Hic ut qñ comuto eū teneat syllogismo: et quodcūq; rñdeat pateat captiōi. Si dixerit dimittēdā vxorē qualibet ex causa: et dūcedam aliā: pudicitie p'dicatori sibi videt dicere cōtraria. Si autē rñderit: nō oēm ob cām debere dimitti qñ sacrilegij reus tenebit: et aduersus doctrinam moysi et dei facere.

CHRY. in ho. Inuere autē ex modo etiā interrogatiōis maliciā. dñs enim sup'za de lege hac disputauerat: ipsi autē qñ tam nullo deo interrogati. opinātes q; oblitus esset eoz q; dixerat. **CHRY.** sup. mar. Sic autē si videas hoīem assidue amicitias medi corū colentē: intelligi q; infirm' ē: sic et cū videas virū siue mulierē de dimittēdis vxorib' aut viris interrogātes: cognosce q; vir ille lasciu' ē: mulier illa meretrix ē. nā i m'ē mōio castitas delectat: libido autē qñ vinclo piūgiū alligata torquet. Sciebāt autē qñ nullā cām idoneam habebat circa dimittēdas vxores: p'ter solā turpitudinē: et alias at q; alias sibi iūgebāt. Timuerūt autē interrogare ex qbus cāis: ne se ipsos infra agustias certarū cārū astrigerēt. s; interrogauerūt si ex oibus causis licet: sciētes q; moduz nescit: nec infra terminos vnus cōiūgiū caput libido: sed quātomagis exerceat: magis accendit.

ORI. Tēto autē dñs: nullus discipuloz ei' q; positus ē ad docendum grauit' ferat: si tētatus fuerit a quibuscūq; tñ et tentatori bus rñdet dogmata pietatis. **HIE.** Sic autē responsio nē tēperat: vt disciplinā transeat scripturā sanctaz adducens in testimoniū et nālem legē: primāq; dei sniam: scdō opponēs. vñ sequit'. Qui respondēs ait eis: Non legi. q; q; fecit ab initio masculū et feminā fecit eos: Hoc in exordio genesis scriptū ē. Dicēdo autē masculū et feminā: ostendit scdā vitanda piūgia. nō enī ait: Masculū et feminas qd ex priozū repudio q'rebatur: sed Masculū et feminā: vt vnus cōiūgiū cōsortia necterent.

RABA. Salubri autē cōsilio dei factū ē vt sui cōpositis positionē vir amplecteret in femina: nec a se putaret esse diuersū: quod de se